

Jeprca

21

Vsak slovenski šolar že ve povedati, da je Simon Jenko, pesnik Sorškega polja, napisal tudi tri prozna dela: Spomini, Tilka in Jeprški učitelj. Ker se dejanje slednjega nanaša na kraj iz naše občine, se mu nekoliko podrobneje posvetimo, posebno še zato, ker se nam tako odkrije nekaj zanimivih podrobnosti.

Simon Jenko se je rodil pred 150 leti v vasi Podreča, ki leži na robu Sorškega polja. Nekaj let zatem se je družina preselila v bližnjo vas Praše. Mladost v obeh krajih, ki pa sta že izven naše občine, ter lepota sorških ledin sta v Jenkovem komaj štirinadesetletnem življenju, pustila neizbrisne vtise, ki jih čutimo tudi v njegovem literarnem delu. Ljudsko šolo je obiskoval v Smledniku, potem pa ga je želja po učenju vodila po raznih krajih Slovenije, dokler ni pristal kot študent na Dunaju. Ko je leta 1858 Janežičev Glasnik v Celovcu objavil Levstikov spis Popotovanje od Litije do Čateža, v katerem pisatelj narekuje Slovencem, kako naj pišejo, je v tem listu Jenko istočasno objavil svojo prvo novelo Spomini. Tej sta še isto leto sledili Tilka in Jeprški učitelj, ki tudi jemljeta snov iz ljudskega življenja ter sta verjetno nastali že na podlagi Levstikovih priporočil. Jeprški učitelj je izhajal v štirih nadaljevanjih in je zadnje prozno delo Simona Jenka, čeprav je pesnik takrat štel šele trindvajset let.

V noveli Jeprški učitelj opisuje Jenko starega ljudskošolskega učitelja, ki ga strast igranja na loteriji po nesrečnem naključju pripelje v smrt. Bolj kot sam junak zgodbe pa nas v tem primeru zanima kraj, v katerem potekajo dogodki. Jenko je zgodbo postavil na Jeprco, naselje ob glavni gorenjski cesti, ki iz Medvoda pelje proti Kranju. Oriše nam takratne prebivalce vasi, pri čemer posebej poudari učitelja, gostilničarja, krojača ter ključarja, ki je obenem tudi župan. Ne pozabi omeniti starega župnika, s katerega nenadno smrtjo se pravzaprav zgodba tudi začne, niti ne njegovega naslednika, ki ob svojem prihodu v vas naleti že na drugo smrt v fari — tokrat učiteljevo. Bralec dobi vtis, da dogajanje poteka v kakšni trdni gorenjski vasi, ki jo moti le ena oseba — k vincu nagnjeni ter za loterijo navdušeni ljudski učitelj. Še preden pa bi slovenska šolska mladina pričela trumoma prihajati na Jeprco ter si na lastne oči ogledala prizorišče Jenkove zgodbe, so literarni zgodovinarji obelodanili dvom o tem, da bi pri pisanju zgodbe Jenko imel v mislih prav ta kraj. Po njihovem mnenju je Jenko verjetno želel opisati Mavčiče, ki ležijo na sredi med obema krajema njegove mladosti. Ali je res tako, nam ni znano, vemo pa, da Jeprce, kakršno je opisal Jenko, ni in je nikdar ni bilo.

Cerkev na Jeprci resda imajo in to že zelo staro, vendar tu ni bila nikdar župnija, pač pa le podružnica sorške fare. Tako tudi župnika ni mogla imeti. Niti starega niti novega, komaj prispelega, niti župnišča, na katerega podstrešju bi ta zalotil učitelja, ko je »bukve vagal«. Nadalje tudi o županu v tem kraju ni sledi, kajti Jeprca je le ime za nekaj hiš ob tamkajšnji cerkvi. Samostojnih hišnih številk z jeprško oznako nimajo, pač pa spadajo v Podrečo in Zbilje. Prek naselja poteka tudi meja med kranjsko in šišensko občino. Še manj bi lahko govorili o kaki šoli, kajti če bi obstajala, bi Jenko gotovo hodil vanjo in ne v smledniško. Tudi v Jenku bližnjih Mavčičah takrat namreč še ni bilo šole. Le tri prizorišča iz Jeprškega učitelja nam dajo slutiti, da je pisatelj Jeprco le imel v mislih pri pisanju svoje novele. To so cerkev, pokopališče in gostilna, ki so na Jeprci zares obstajali, čeprav bi

jih našli še v marsikateri vasi. Gostilna je bila tu že od nekdaj. Pravzaprav se le-tej lahko Jeprca zahvali za svoje ime. Kraj se je nekdaj v nemških zapisih imenoval Herberge, kar pomeni prenočišče. Ljudje so besedo podomacili v »jeprgo« ter pozneje v »jeprco«. Na poti iz Kranja proti Ljubljani so tu prenočevali gorenjski »furmani«, ki so vozarili v Trst ter iz njega nazaj na Gorenjsko in Koroško. Tudi Jenko v noveli sam trdi, da je tu prenočil. Cerkev sv. Nikolaja je iz začetka šestnajstega stoletja, pokopališče pa je stoletje mlajše in je nastalo v času hude kuge na Kranjskem. Zdaj je grobove že prerastla trava, zato bi zaman iskali vsak grob, kaj šele učiteljevega, ki ga je po zgodbi krasil prav lep nagrobnik.

Jeprca, kakršno opisuje Simon Jenko v noveli Jeprški učitelj, je torej le plod njegove pisateljske domišljije. Nekaj realnih osnov je že našel v tem kraju, ostalo pa si je »izposodil« drugje. Tako tudi glavnega junaka, ki ga je Jenko menda upodobil po svojem ljudskošolskem učitelju, vendar ne z Jeprce, ampak iz Smlednika. Sicer pa to ni toliko pomembno, bo kdo dejal, glavno je, da vse ostaja v isti občini.

Andrej Mrak

OBVESTILO

Zaradi organizacijskih sprememb sta otroški in šolski dispanzer ZD Medvode zamenjala urnik dela.

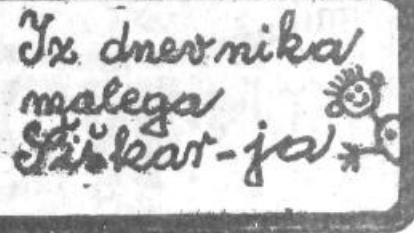
Otroški dispanzer — dr. Ajda Cimperman

Ponedeljek od 7. do 13. ure, ambulanta.
Torek od 13. do 19. ure, ambulanta.
Sreda od 7. do 13. ure, ambulanta in posvetovalnica.
Četrtek od 13. do 19. ure, ambulanta in posvetovalnica.
Petek od 7. do 13. ali 13. do 19. ure, izmenično s šolskim dispanzerjem.
Sobota od 7. do 19. ure, sprejemna dežurna ambulanta otroškega dispanzerja Šiška.

Šolski dispanzer — dr. Nevenka Oblak-Pil-taver

Ponedeljek od 13. do 19. ure, ambulanta.
Torek, od 7. do 13. ure, sistematski pregledi in ambulanta.
Sreda od 13. do 19. ure, ambulanta.
Četrtek od 7. do 13. ure, sistematski pregledi in ambulanta.
Petek od 7. do 13. ali 13. do 19. ure, izmenično z otroškim dispanzerjem.
Sobota od 7. do 19. ali 13. do 19. ure, sprejemna dežurna ambulanta šolskega dispanzerja Šiška.

Sobota od 7. do 19. ali 13. do 19. ure, sprejemna dežurna ambulanta otroškega dispanzerja Šiška.

Petek

V našem stanovanju imamo danes rolete na pol droga, se pravi, da žalujemo. Ata se ga je že navsezgodaj napil, mama pa je tako nervozna, da je razbila že tri krožnike. Razlog je bila vest v časopisu, da so ukinili stanovanjske kredite.

Naša familija je že vrsto let prizadevna varčevalka, torej se ravnamo po geslu iz reklame Beograjske banke: »Varčevanje je temelj narodnega bogastva...« Ata je dal že pred petnajstimi leti prošnjo za večje stanovanje, pa so mu že pred petnajstimi leti rekli: »Počakati!«

Prednostno so morali namreč rešiti nujne primere. Nujnih primerov je vsak dan več. Zadnje čase se sicer ne pojavljajo več tako pogosto, prejšnja leta se je pa skoraj vsak dan zaposlil kakšen nov. Pride, začne viti roke proti nebu in toži o krivici na svetu, nakar pride na listo in — eto ti stanovanje. Ata pa je potrpečljiv človek, ki ne zna sukati komolcev, niti ne tamati in viti rok k nebu. Deset let je bil zelo ugodno uvrščen na lestvici, vsi so ga trepljali in mu čestitali zaradi visokih uvrstitev — prednostni primer pa vseeno ni postal.

Zato je pred leti zaklel, odšel na stanovanjsko banko in sklenil varčevalno pogodbo. Si bom pa sam priskrbel stanovanje, je zarobantil. Z mamo sta si odtrgovala od ust, varčevala kot zmešana — zdaj pa takale vest... Je že res, da sta v vseh teh letih zbrala le za pet kvadratnih metrov, toda nekje je treba začeti. Nekaj svojih sredstev, nekaj kredita, pa kredit v fabriki, pa pri mami v službi, pa kredit pri stanovanjski skupnosti, pa... Bo že kako, je vedno govoril ata, samo da ne bom več fehtal in se dranjai po nekakšnih listah.

Ko se je ata streznil, je začel še bolj robantiti. V Delu je prebral poročilo o izjavi podpredsednika ZIS, češ da je treba storiti vse, da bi oživili stanovanjsko gradnjo. Dva centimetra desno od te izjave pa so zlobni novinarji natisnili vest o ukinitvi stanovanjskih posojil, ki jo je zahteval sklep sveta guvernerjev narodne banke. Ali se guvernerji poživljajo na mnenje podpredsednika ZIS — ali pa slednji ni mislil resno in je pač nekaj rekel, je nergal ata.

Mama je vklopila svojo neizprosno gospodinjko logiko in ugotovila, da je to možno samo zato, ker imajo tisti, ki so o tem odločali, krasno rešeno stanovanjsko vprašanje. In da imajo krasno rešeno stanovanjsko vprašanje tudi tisti v republiki, ki bi morali podpreti stanovanjsko banko, ki se je potegovala za pravice varčevalcev — pa so dvignili roke in vzdihnil: »Kaj čmo, če so pa guvernerji tako rekli...«

Ekonomske stanarine se nas ta hip sicer ne ličejo, vendar je ata dodal, da tudi teh ne moremo sprejeti zaradi »pristranskih sodnikov«. Večina odločujočih faktorjev namreč stanuje v družbenih stanovanjih — in tem ekonomske stanarine gotovo ne dišijo.

Od vsega tega robantenja nisem razumel veliko. Ko bom velik, mi bo morda tudi to, kar se dogaja na stanovanjskem področju, bolj jasno...

